Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

ЗАМАН

Геуюрге кюн, этыйыкъ ай (октябрь), 17, 2023 жыл

№ 124 (21325)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ — ВРЕМЯ — ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къарау

Казбек Коков жолчуланы алгъышлагъанды, алагъа ыспас этгенди

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** быйыл ишлерге эмда жангыртыргъа белгиленнген жоллада иш къалай баргъаныны къарагъанды.

Р-217 «Кавказ» федерал жолну Аргуданны бла Шимал Осетия-Аланияны арасында кесеги аллай объектледен бириди. Аны узунлугъу 15 километрди. Анда бюгюнлюкде жангыртыу ишле къыстау барадыла, ол энди тёртызлыкълы боллукъду. Жол «Кавказ» жол управлениясы бойсунуудады. Анда ремонт ишле белгиленнген болжаллагъа кёре бардыриладыла.

Казбек Коков жолчулагъа ишлерин бет жарыкълы толтургъанлары ючюн жюрек ыразылыгъын билдиргенди, профессионал байрамлары бла да алгъышлагъанды, деп билдиргенди КъМР-ни Башчысысны бла Правительствосуну пресс-службасындан.

Къурулушу – миллет проектге кёре

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** Москвада ишчи командировкадан къайтхандан сора, республиканы социал объектлерини къурулушларына бла тынгылы ремонтларына къарагъанды.

Уллуладан бири – Нальчик шахар округну 1-ни номерли шахар поликлиникасыды. Бусагъатда аны мурдорун сюеу ахырына жете турады, къурулушчула инженер ызланы тохташдырып эмда ичиндеги ишлени тамамлап башлагъандыла.

Эсигизге салайыкъ, бу республикада эм уллу амбулатория-поликлиника махкеме боллукъду. Проект РФ-ни Правительствосуну бла Саулукъ сакълау министерствону себепликлери бла «Саулукъ сакълау» миллет проектге кёре бардырылады, поликлиниканы ишлерге республикагъа федерал бюджетден 700 миллион сомдан артыкъ бёлюннгенди.

Мында эндоскопия, амбулатор реабилитация, жюрек-тамыр жаны бла тинтиу онглары бла функциональный диагностика бёлюмле, Онкология бла ауругъанлагъа биринчи амбулатор болушлукъ тапдыргъан ара, кюндюзгю стационар эм башхала ишлерикдиле. Аялу технологияла боллукъдула, ол санда саусузланы кёлиулерин къаумлагъа бёлюу. 10 минг квадрат метр кенглиги бла энди хазыр боллукъ мекямны ючюю сменнге 500 келген адамгъа къарарчады.

Байрам

Ашарыкъла, чемерлиле, концертле да – бир майданда

Озгъан солуу кюнледе Нальчикде Келишиулюкню майданында «Яблочный джем» деген ат бла гастрофестиваль ётгенди. Анга келгенле къолдан устала этген затлагъа къарагъа, тюрлю-тюрлю ашланы татыуларын кёрюрге, жырчылагъа тынгыларгъа, саулай айтханда, заманларын заукълу ётдюрюрге боллукъ эдиле.

Быллай фестиваль биринчи кере 2019 жылда бардырылгъанды. Анда Россейни рекорду да болгъан эди: майданда 40 тонна алма тизип, эни жыйырма, узунлугъу уа жарым жюз метр болгъан аллай сурат ишлеген эдиле. Аллай гастрофест – ол жаланда жемишлени угъай, аш этиучюлени, тюрлю-тюрлю продукцияла чыгъарыучуланы, рестораторланы, къолдан усталаны да байрамларыды.

Бу жолгъу фестивальгъа Шимал Кавказда регионладан кёпле къатышхандыла. Къонакъла жемиш къатханла, конфетледен гюл къысымла, бал, пастила, къалачла, шоколад, дагъыда мияладан, къошундан, къайишден, агъачдан эм башха материалладан тюрлю-тюрлю затла этип кёргюзтген эдиле. Гастрофестни атында алма болгъанын белгилеп, бери Ессентуки шахардан Валентина Руденко кеси къолу бла этген пастила алып келген эди. «Мен быланы барын да тартылгъан алмаладан этеме. Пастила бузулмай бир жыл окъуна сакъланыргъа боллукъду, татыулуду, саулукъгъа да хайырлыды», – дей эди ол къонакълагъа. Айтханына кёре, тёрели тюрлюлериндеи сора да аны харбызгъа ушашлы аллайын этерге сюеди: ичи къызыл, къабугъу уа жашил болурча. Игиси – аны этерча алманы къадар тюрлюсю барды.

Гюлле ушашлы зефир конфетле жарашдыргъан Анна Голубева «Адамла уа аланы татыуын жаратмыдыла?» деген соруугъа: «Билмейбиз, кёрмегенбиз... Къалай боллукъду быллай ариулукъну ашаргъа, деп айтадыла», – деген эди.

Майданны онг жанын арт-базар алгъанды. Жюзюкле, сувенирле, къошун адырла, къол бла эшип этилген иллялуа бла гинжиле, къайишден эмда башха затладан хуржунла, бохчала – ол къадар сейир затлагъа къарагъа, сатып алыргъа сюйгенлени саны да кёп эди.

Фонтанны эки жанында юйчюкле тизген эдиле. Алада уа предпринимательле этген аш-азыкъла, ызчинле, локъумла. Дагъыда агъачдан адырла, кофе...

Майданны тюз ортасында уа сахна орнатхандыла. Ол къараучуларын ингирде сакълай эди. Аны аллында уа агъач аякълагъа ёрлеген клоунланы къууму бир уллу пилни къатында чабышып, жубана тура эдиле. Тёгереклеринде уа къадар сабий басынып ойнай, юле...

Сахланы онг жанында ашханаларда жер бёлгенди. Аш этиучюле бирлери от эте, башхалары къазанларын хазырлай, тириреклери уа шишилик къуууруп, локъумла да биширип, къонакъланы сыйлай тура эдиле.

Быллай жамауат байрамлада сабийлеге энчи эс бурулгъаны да къуундырады. Майданны бир мюйюшюнде алагъа деп мастер-классла бардыргъандыла. Гитче къонакъла гипсден абериле ишлерге, къалачланы юслерин ашаргъа жараулу бояула бла жасаларгъа юйрене эдиле. Алагъа-зауукълукъ, аналары да аланы суратха тюшюре.

Фестивальны маданият кесеги да бай болгъанды. Ингирледе сахнагъа чыкъгъан жырчыла концерт бардыргъандыла. Аланы санында «Витамины», ICBAND, Irina Rakitina Band къауумла бар эдиле.

«Яблочный джем» гастрофест бардырылгъан кюнле, аны кесича, чуакъ эмда жылы болгъандыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Эл мюлк

Сабан ишлени къазауат кезиую

РФ-ни эл мюлк министри Дмитрий Патрушев къыралда сабан ишлени тындырыуну юсюнден кенгеш бардыргъанды. Анга, видеогъа чыгъып, Къабарты-Малкъарны эл мюлк министри Хасан Сижажев да къатышханды.

Жыйылыуда элчилеге ырысхы эмда техника бла себеплик этиуню юсюнден да сёлешгенди. Дмитрий Патрушев бу жаны бла хал осал болмагъанын белгилегенди. Шёндюлеге кюзлюкле онтёрт миллион гектаргъа себилгендиле. Саулай а жыйырма миллион гектарда ёсерикдиле. Дагъыда жаулу битиммлени оруу, чюгюндюрню, картофну, тахта кёгетлени жыйыу къыстау барады. Мирзеуню тирлиги 136 миллион тоннадан атлагъанды. Аны хайырындан ич рынок толусунлай жалчытынырыкъды, артыгъын тышына сатаргъа да боллукъду. Бизни республикада урлукъ себиу иш тири барады, тирлик жыйыу да тохтамайды. Элчилле хар не бла да жалчытынындыла, урлукъдан, техникадан, семиртгичледен къытлыкъ жокъду.

Кюзюклени себиу барады

Жазлыкъланы оруу башалгъаны бла кюзлюклени урлукъларын себиу башланнганды республикада. КъМР-ни Эл мюлк министерствосундан билдиргенлерине кёре, быйыл бу иш 65 минг гектарда бардыриллыкъды, бу кюнледе элчиле аны тёртден бирин чакълы тамам этгендиле.

Кюзлюклени асламысын будай алады. Элчиле дагъыда арпа эмда рапс да себедиле. Урлукъланы кёбюсю кесибизни къыралда чыгъарылгъан тюрлюлеридиле. Бары да заранлы затладан эмда аурууладан тазадыла, къырал излемлеге жик-жиги бла келишедиле. Ол а тирлик бай болуруну белгисиди. Урлукъ себиу, семиртгичле жайыу бла бирге барады.

Чёплеуден – бай тирлик

Сабанлада чёплеуню кёп къалмай бары да (80 проценти) жыйылгъанды, дерге боллукъду. Аграрчыла бу кюнлеге аны онеки минг гектарда тамам этгендиле, 22 минг тоннагъа жууукъ тирлик жыйгъандыла.

Быйыл чёплеу онбеш мингден аслам гектарда ёсдюрюлген эди. Аны къайтарып, жыл сайын бир жерге салып турургъа жарамагъаны ючюн, быйтырдан эсе азыракъ жер бёлюрге тюшгенди. Асламысы Прохладна, Бахсан эмда Зольск районлада битеди. Аланы ючюсюнде чёплеу сабанланы ёлчеми кёп къалмай онеки минг гектаргъа жетеди.

ОМАРЛАНЫ Мурат
хазырлагъанды.

Ыразылыкъ

«Атам ёмюрден ахыргъа манга юлгю болгъанлай къаллыкъды»

Атаны кюню 2021 жылны 4 ноябринде РФ-ни Президенти Владимир Путинни указы бла тохташдырылгъанды. КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Къабарты-Малкъарны жамауатын ол байрам бла алгъышлагъанды, деп билдиргенди КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасындан.

«Ата – ол къоруулаччуду, къайгъырыулу эмда андан ким да юлгю алырча адамды. Бюгюнлюкде бизни республикада кёп юйюрлени аталары къазауат баргъан жерледедиле, Ата журтубузну, халкъыбызны къоруулау жаны бла сыйлы борчларын бет жарыкълы толтурадыла. Биз барыбыз да аланы Хорлам бла къайтырларын ашыгъып сакълайбыз.

Быллай кюнде биз, айхай да, таматаларыбызгъа жюрек ыразылыгъыбызны билдиребиз. Аланы осуятлары эмда насийхат сёзлери барыбызны да бирикдиредиле, бизге кюч-къарыу бередиле.

Мен атам бла ёхтемлеменме. Ол кесини жашауун Къабарты-Малкъар Республиканы халкъына къуллукъ этиуге жоралагъанды. Атам ёмюрден ахыргъа манга юлгю болгъанлай къаллыкъды», – деп жазгъанды республиканы Башчысы алгъышлау сёзюнде.

Къайгъырыу

Къабарты-Малкъар болушлугъун селейтмейди

Къабарты-Малкъар энчи аскер операциягъа къатышхан аскерчилеге болушлукъ этгенин селейтмейди. Бу кюнледе да КъМР-ни Башчысы **Казбек Коковну** буйругъу бла Донбассха кючлю автомобильле бла энчи оборудование, ол санда 10 тепловизор, 5 квадрокоптер, генераторла, жылытыучу топла да жиберилгендиле, деп билдиргенди КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасындан.

Андан сора да, ашарыкъ эмда бек алгъа керек болгъан затла бла, дарманла бла да иги кесек жюк хазыр этилгенди. Казбек Коков быллай жандаууурлукъ ишге юлюшлерин къошханланы барысына да жюрек ыразылыгъын билдиргенди. «Республиканы жамауатына, эл мюлкде ишлегенлеге, предпринимательлеге – бизни Жигитлерибизге къайгъыргъанлай тургъанланы барысына да ыспас этерге сюеме. Сау болугъуз!», – дегенди ол.

Себеплик

Соруулагъа терк жууап табарча

Къабарты-Малкъарны Регионнга оноу этиу жаны бла арасы (ЦУР) республиканы инсанларыны бла власть органланы араларында байламлыкъны жалчытырча эм тилеклеге бла тарыгъыулагъа къысха заманны ичинде къаралырча, алагъа кёре мадарла да этилирча ишни тири бардырады.

Алай бла араны специалистлери озгъан ыйыкъда беш жюзден аслам тилекге бла тарыгъыугъа къарагъандыла. Аланы асламысы «Telegram», «Одноклассники, «ВКонтакте» социал сетьледе кётюрюлген «Инцидент менеджмент» системаны амалы бла анкыланнгандыла. Кёбюсю, хар замандача, социал къоруулау, жашау журт-коммунал мюлк, тийрени игилендириу, жолланы тапландырыу, саулукъ сакълау эм башха бёлюмле бла байламлыдыла. Аланы хар бирине специалистле тынгылы къарап, тийишли ведомстволарда билдиредиле.

Айтылгъан кезиуде операторлагъа эм кёп тарыгъыу Нальчик бла Прохладный шахар округладан эм Эльбрус райондан келгенди. Аланы хар бири бла байламлы эки жыйырма минутдан кеч къалмай тынгылы жууап тапдырылырча мадар этилгенди. Алайды да, ведомстволаны болушлукълары бла къысха заманда Огъары Акъбаш элде Ногмов орамда эм Баксанёнокда Березгов орамда жашагъанланы таза суу бла жалчытырча жумуша тамамланнгандыла. Бу ыйыкъда уа Аргудан бла Псычох элде жашагъанла ичер судан къыплыкъ сынамача боллукъдула. Тырныауузну Элбрус проспектинде да тынгылы ремонт этилгенден сора, кир суу тёгюлген ыз хайырланыргъа берилгенди. Прохладныйде уа танг кесек кир-кипчик жыйылгъан жерде онбеш кубометр багушну кетерип, алайны айбатландыргъандыла.

Араны келечилери къырал пабликлени администраторларын юйретирча семинарланы да бардырадыла. Бу жол аладан бирине КъМР-ни Маданият министерствосуна бойсунгъан организацияланы келечилери къатышхандыла. Ала социал сетьлеге жараулу материалланы басмалау жаны бла билимлерин ёсдюргендиле. Ол санда аланы магъаналарына, уллулукъларына эм ВК бла телеграм-каналгъа келиширлерине бла къалгъанларына да аслам эс бурулгъанды. Тюбешиуде сынамлы специалистле коллегаларына тюрлю-тюрлю эсгертиуле этгендиле эм сорууларына жууапла бергендиле.

Эсге сала айтсакъ, Регионнга оноу этиу ара офис халда ишлемейди, «Инцидент менеджмент» бир тюрлю соруугъа зс бурур ючюн, ол социал сетьлени биринде жазылыргъа керекди. Ол санда проблема тынгылыракъ ачыкъланса игиди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

КъМР-ни Парламентини 30-жыллыгъына

КъМР-ни Парламентини 30-жыллыгъын белгилеуню чеклеринде Нальчикде велопробег къуралгъанды. Спортну байрамына гитчеледен башлап абаданлагъа дери жюзге жууукъ адам къатышханды.

Уллу, гитче да зауукълукъ тапхандыла

2 бет

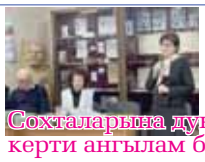

Унутмау

Бу кюнледе Нальчикде Малкъар халкъны политика репрессияланы кезиулеринде жоюлгъанларына аталгъан мемориалда Муртазланы Абулланы къызы Зухураны эсгериу тюбешиу барганды.

Сохталарына дуниялыкъдан керти ангылам бергенди

3 бет

Эсгериу

Кеслерин аямай сакълагъандыла мамырлыкъны

Ишчи борчларын толтургъан кезиуде ёлтюрюлген полициячыланы кюнюнде, 13 октябрьде, Нальчикде бушуулу митинг болгъанды.

4 бет

КъМР-ни Парламентини 30-жыллыгъына

Уллу, гитче да зауукълукъ тапхандыла

КъМР-ни Парламентини 30-жыллыгъын белгилеуню чеклеринде Нальчикде велопробег къуралгъанды. Спортну байрамына гитчеледен башлап абаданлагъа дери жюзге жуукъ адам къатышханды.

Аякъ машинада уста жюрюгенле бла бирге акциягъа Парламентни депутатлары, Жаш тёлю палатаны келечилери, тюрлю-тюрлю организацияланы къуллукъчулары эмда спортну бу тюрлюсюн сюйгенле къошулгъандыла.

Ала «Спартак» стадиондан башлап Шогенцуков-Тарчоков-Ленин атлы орамла бла ётгендиле. Маршрутну узунлугъу 8 километрге жетгенди. Байрам спортну, саулукъну жашауну ниетлерин кенг жаяр, нальчикчилени эмда шахарны къонакъларыны эслерин аякъ машинада жюрюуге бурур мурат бла къуралгъанын белгилерчады.

Аны аллында уя жыйылгъанланы Парламентни Спорт, физкультура эм туризм жаны бла комитетини башчысы **Арсен Барагунов**, КъМР-ни спорт министрини орунбасары **Аналаны Аслан**, КъМР-де Велоспортну федерациясыны таматасы **Жанкишиланы Арсен** алгъышлагъандыла.

Арсен Барагунов республикада спортха энчи эс бурулгъанын, тутушуу бла бирге уя башха тюрлюлери айныгъанларын, чемпионларыбыз болгъанларын белгилегенди.

– Къабарты-Малкъарда олимпиадалы чемпионла кёпдюле, алай бек биринчи алтын майдалны уя 1972 жылда Мюнхенде къыралны жыйымдыкъ командасыны санында Борис Шухов къытханды. Ол туугъан журтуна терк-терк келиучюдю, закона чыгъарыучу органда уа аны къатышуу бла аякъ машина спортну айнытыуну сорулары бир ненча кере сюзюлгенди,-дегенди ол.

Къабарты-Малкъарда ахыр жыллада спортну айнытыу жаны бла мадарла толтурулгъанларын да белгилегенди депутат. Ёсюп келген тёлюню спортну бу тюрлюсюне эсин буруу жаны бла жумушла да толтуруладыла, ол санда халкъла аралы, битеуроссей, регион даражалы эришиуле бардырыладыла. «Табийгъатыбыз окъуна спорт бла юкереширге онгла бергенди. Аны бла бирге уя аякъ машинада учарча энчи жолла ишлетиледиле, башха жумушла бардырылдыла»,-деп, депутат жыйылгъанланы Парламентни 30-жыллыгъы бла алгъышлагъанды.

Парламентни депутаты **Бечелланы Людмила** уа, жыйылгъанланы аллында сёлеше, аякъ машина адамны саулугъун игилендиргени бла бирге, табийгъатха хата келтирмеген транспорт болгъанын чертгенди.

КъМР-ни сыйлы артисти **Жашуулланы Башир** жыйылгъанлагъа жыр саугъа этгенди.

Акциягъа къатышханлагъа барысына да сертификатла берилгендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Акъ-Къаяны тёппесине жоралаулу ёрлеу

КъМР-ни Парламентини депутатлары, Аппаратны къуллукъчулары эмда Жаш тёлю палатаны келечилери законла чыгъарыучу органны таматасы орунбасары **Жанатайланы Салимни** башчылыгъында Акъ-Къаяны тёппелеринде бирине ёрлеп, анда «КъМР-ни Парламентине – 30 жыл» байракъны орнатхандыла.

Республиканы парламентарийлери быллай жумушланы дайым да бардырыгъанларын белгилерчады. Жол узуну юн тийип, ёрлеуге къатышханла табийгъатны ариулугъундан зауукълукъ алгъандыла.

Маршрутну ахырында ёрлеуге къатышханланы Парламентни спикери **Татьяна Егорова** сакълагъанды. Ол журналистге бла ушакъда КъМР-ни Парламентини 30-жыллыгъын белгилеуню чеклеринде билим бериу, жарыкъландырыу, спорт жумушла бардырыргъа белгиленнгени чертгенди.

– Аланы арасында уя Акъ-Къаягъа ёрлеу энчи жерни алады. Ол тёреге айланнганды дерге да боллукъду. Быллай ишле айнынуну, алгъа итиниуню белгисидиле. Ёрлеуню Парламент башламчысы болгъаны бла бирге депутатла, Жаш тёлю палатаны келечилери, законла чыгъарыучу органны ишин ачыкълагъан журналистле да анга тири къатышхандыла. Хау, жол женгил тюйюлдю, алай бийикликге чыкъсанг, къаяларыбызны ариулукъларын кёрсенг, бизге къаллай тамаша жерледе жашаргъа насып берилгенин ангылайса, туугъан журтубузну андан да бек сюесе, -дегенди спикер.

Татьяна Егорова ёрлеуге къатышханланы алгъышлап, сертификатла бергенди.

Жанатайланы Салим а бу жумушха къатышханла хар бири да ёрлеу жетишимли бошалырына юлюшларын къошханларын белгилегенди:

– Тёппеге чыгъыугъа законла чыгъарыу иш бла кюрешгенле къатышхандыла. Къауумгъа киргенле барысы да бу ишни магъаналыгъын ангылап, жууаплы болгъанлары ючюн ыспас этеме. Бирлеге къыйыныракъ кёрюннгени эсе да жол, Кавказ тауланы ариулукълары битеу чырмауланы унутдургъандыла,-дегенди ол.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Тюбешиу

Бюйреклеге багъыуда – магъаналы илму мурдор

Нальчикде Россейни къыбыла жаныны нефрологларыны алтыннчы илму-практикалы конференциялары озгъандфы. Аны кезиуюнде Къабарты-Малкъар Россейде битеу да бюйреклеги бла байламлы трансплантация керекли сабийле аллай амал тапхан жангыз регионнга саналгъаны белгиленнгени.

Тюбешиуню КъМКъУ КъМР-ни Саулукъ сакълау министерствосу бла биригиулюкде къурагъанды. Андан сора да, анга «Ара поликлиника» ООО, Нефрологланы битеуроссей илму обществолары, Россейни Нефрологларыны ассоциациясы, «Сабий нефрологияны чыгъармачылыкъ биригиулери» МОО, Ростовдагъы къырал медицина университет, Шимал Кавказны нефрология арасы да къошумчулукъ этгендиле. Аны чеклеринде, жыйылыудан сора да, эки симпозиум бла «тёгерек стол» да бардырылгъандыла.

Аланы кезиулеринде уа белгили профессорла, врачла нефрологияны биогюннгю жарсуларыны, аны айнытыуну амалларыны, жангычылыкъланы юсларинден да сёлешгендиле. Россейли нефрологияны айтхылыкъ профессионаллары Къабарты-Малкъарда биринчи кере тюбешмейдиле. Быллай жыйылыуланы бардырыу энди ахшы тёреге эрттеден бери да айланнганды.

Быйыл а ол бизни республикабызда жамауат кёпден бери сакълап тургъан сабий нефрология араны ачылгъанына аталгъанды. Анда профильли энчиленнген медицина болушлукъну берирча тийишли онгла къуралгъандыла эмда бу ара КъМКъУ-да билимлерин ёсдюрген ординаторлагъа бла аспирантлагъа магъаналы илму мурдор боллукъду.

Медикле ахыр онжыллыкъда бюйрекледе патологияла кёбейе баргъанларын, алай бла уа, жарсыугъа, къан басымны кётюрюлюрюне, диабет эмда башха ауруулаты къозгъалыларына къоркъуу болгъанын айтхандыла. Бюйреклеринде ауруу ахыр чекге жетип тургъан саусузланы саны да асламды. Аллайлагъа уа аланы алышыу жаны бла терапияны бардырыргъа керекди.

Къабарты-Малкъар къырал университетни медицина академиясына «Приоритет 2030» программаны чеклеринде сабийлеге бла абаданлада бюйрек ауруулары алгъадан окъуна ачыкъларгъа себеплик этерик амалланы тинтиу эмда къурау жаны бла илму ишле бардырыладыла. Быллай тинтиуле диагнозну терк тохташдырыргъа, бюйрекни «ишлегенин» сакълап къылырча амалланы билиргъ эмда хайырланыргъа, саусуз сакъат болуп къалмазча мадарланы этерге себеп боллукъдула.

Тематикалы конференцияны бизни республикада озгъанын анга къатышханла ахшы шартха санап, эки кюнню ичинде И.Сеченов атлы Москвадагъы къырал медицина университети, РУДН-ни, С.Киров атлы Аскер-медицина академияны, Ростовну къырал медицина университетини, бирси белгили саулукъ сакълау араланы бла бийик окъуу юйлени алимлери Къабарты-Малкъарны саулукъ сакълау махкемелеринде ишлеген врачларына эмда ординаторларына кеслерини сынамларыны юслеринден айтхандыла, къыйматлы информацияны ангылатхандыла, жетишимлерин, аланы къалай бла болдургъанларын эмда медицина илмуда жангычылыкъланы бла аланы иш юсюнде къалай хайырланыргъа боллугъуну юсюнден билдиргендиле.

«Сабийлени саулукълары НМИЦ» нефрология араны башчысы Алексей Цыпин жыйылыугъа Россейден нефрология жаны бла илмугъа уллу къошумчулукъ этгенле келгенлерин белгилегенди. Аланы асламысыны бюйрек ауурула бла байламлы ишлерине, жаланда бизде угъай, бирси тыш къыраллада да бийик багъа берилгенин, сынамларыны уя юлгюлю, даражалы да болгъанларын айтханды. Алимлени кёбюсю белгили саулукъ сакълау махкемелеге таматалыкъ этгенлерин, ала усталыкъ хунерлерин бла айырмалы болгъанларын черте, аланы КъМР-ни врачлары бла байламлыкъ жюрютгенлерин ахшы шартха санагъанды.

Саулукъ сакълау министр Рустам Калибатов да, тюбешиуде сёлеше, сабийлени аурууларында нефрология аслам жерни алгъанын ангылатханды. Бизни республикада бу жаны бла кесинде стационары, амбулатория-поликлиника бёлюмю болгъан ара ачылгъаны саусузлагъа медицина болушлукъну тандырыуну игилениригине себеплик этеригине ышаннганын билдиргенди. Быллай сынам РФ-ни аслам субъектинде хайырланылгъанын эмда ол кесин ахшы жанындан ачыкълай келгенин да белгилегенди. Нефрологланы конференциялары ишчи жеринден кёп заманнга кеталмагъан врачлагъа аслам керекли информацияны билирге онг бергенин да чертип, бери келген алимлеге, медиклеге да ыспас этгенди.

КъМКъУ-ну медицина академиясыны директору Мызыланы Исмайыл а «Урология» деген журналда уллу аналитика магъаналы статья басмаланнгынын, анда Къабарты-Малкъарда бу жаны бла саусузланы кёп болгъанларыны юсюнден жазылгъанын да хапарлагъанды. Аллай болумну уя жаланда диагнозну кеч къалмай тохташдыру, багъыу эмда профилактика амалны игилендириу ахшы жанына тюрлендирликлерине ийнандыргъанды.

Россейни Нефрологларыны ассоциациясыны президенти, Москвадагъы М.Владимирский атлы областьлы илму-тинтиу клиникалы институтну трансплантология, нефрология эмда жалгъан органла кафедрасыны башчысы Андрей Ватазин КъМР къыралда битеу да бюреклери бла байламлы трансплантация керек болуп тургъан сабийлеге аллай амал табылгъан жангыз регионнга саналгъанын да чертгенди. Тюбешиуню уа дисциплинала аралы форумгъа санап, ол бюйрек ауруулагъа диализге дери, диализ даражада эмда трансплантациядан сора окъуна бакъгъан врачланы бирикдиргенин айтханды.

Андан сора да, ол конференция кесине жаланда республиканы специалистлерини эслерин бурдуруп коймай, аны материалларын Нефрологланы ассоциациясыны сайтында басмалап, ала бла битеу да ол жаны бла ишлеген врача шагъырейленирча онг боллугъун ангылатханды. 27 октябрьде Москвада Нефрологланы бирикген битеуроссей съездлери ачыллыгъын эсгертип, аны бизни медиклени да чакъыргъанды эмда вебинарладан эсе аллай тюбешиуле къыйматлы, хайырлы да болгъанларын белгилегенди.

Бюгюнлюкде Къабарты-Малкъар къырал университет Россейни Тохтаусуз билим берген медицина академиясы бла биригип ишлеуню юсюнден келишим тохташдыргъа хазырланады. Жыйылыугъа келгенле аны жаланда педиатрлагъа угъай, бирси ызлада уруннган врачлагъа да себеплик этеригин чертгендиле.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Шимал Кавказ кюн сайын

Шалиде Ахмат Кадыров атлы парк

Чечен Республиканы биринчи президенти Ахмат Кадыров атлы парк Шалиде ачылгъанды. Ол шахарны ортасында, Мухаммад файгъамбарны атын жюрютген ара межгитни къатында къуралгъанды. Алайда дагъыда кёп фатарлы юйлени «Ахмат» комплекси ишлене турады.

«Бу парк шахарны атын айтдырлыгъына, анда жашаргъанла бла къонакъла бери солургъа сюйюп келликлерине ишексизме. Алайсыз да республикагъа келген туристле бу шахарны жокъламай къоймаучудула. Ахыр шартлагъа кёре, бир кюнню ичинде бери беш минг турист келип кетгенди», - деп жазгъанды телеграм-каналында республиканы башчысы Рамзан Кадыров.

Халкъланы кёп тюрлюлюклерин кёргюзтюп

Шимал Осетияны Цей тау элинде «Горянка» атлы регионла аралы этнография фестиваль ётгенди. Аны мураты Шимал Кавказны халкъларыны адетлёрелерин, маданиятларын,тарыхларын да кёргюзтюу болгъанды. «Фестиваль биринчи кере бардырылады. Аны баш борчу – миллетле аралы ырахатлыкъны бла келишиулюкню сакълауду, миллетлени кёп тюрлюлюклерин кёргюзтюдю, бир бирге хурмет этиу ниетни жайыуду», — дегенди ТАСС-ха фестивальны къурагъанладан бири Асланбек Касаев.

Фестивальда СКФО-ну регионларыны келечилери миллет ашарыкъларын, жыр эмда тепсеу фахмулулукъларын кёргюзтгендиле, миллет инструментле бла шагъырейлендиргендиле.

Чагъыргъа устала жыйыллыкъдыла

Кисловодскда 22 октябрьде чагъырны, бишлакъны эмда икраны фестивали ётерикди. Ары Россейни къыбыла жанында чагъыргъа устала жыйыллыкъдыла. Ала чагъырдан фонтан къурап, аны жангы чагъырны 500 литри бла толтурлукъдула.

«Некислый ВИходНОй» деген ат бла бардыряллыкъ бу фестиваль бла 2023 жылны гастрономия кезиую бошалады. Къонакъланы чагъыр бла сыйлагъандан сора да, аны хазырлауну жашырынлыкъларын да ачыкъларыкъдыла», – дегенди Кисловодскну мэри.

Иракда – Усталыкъланы фестивали

Шимал-Кавказ федерал университет (СКФУ) Иракда Усталыкъланы фестивалин ётдюргенди. Аны мураты – россейли маданиятны бла билим бериуню кёргюзтюудю. Анга 1,5 минг школчу, аланы ата-аналары, устазлары да къатышхандыла.

Фестиваль Иракны Эрбиль шахарында ётгенди. Келгенлеге Россейни бла Шимал Кавказны юслеринден фильмле кёргюзтгендиле, университетни тарыхы бла шагъырейлендиргендиле. Ол шахарда жашагъанлагъа Россейде билим алыуну онгларыны юслеринден билдиргендиле, орус тилни бла математиканы дерслери къуралгъан, къайсы усталыкъны сайларгъа юйретген интерактив майданла ачылгъандыла.

Эрбильде дагъыда «адабият кафе» ишлегенди. Анда тыш къыраллыла оюн халда орус тилге юйренирге боллукъ эдиле. Оюн халда къуралгъан дерслени 300-ден аслам адам жокълагъанды.

Фестиваль россейли эмда ираклы жыртепсеу къауумланы концертлери бла бошалгъанды.

СКФУ-ну пресса арасындан билдиргенлерине кёре, арт он жылда федерал университетде Иракдан 600-ден аслам адам окъуп чыкъгъанды. Мында бек кёп суралгъан усталыкъладан бири нефть эмда газ бла байламлыды.

«Кесибизникилени атып къоймайбыз»

Къумукъ театрда «Кесибизникилени атып къоймайбыз» деген документли фильм биринчи кере кёргюзтюлгенди. Ол энчи аскер операциягъа къатышханланы эмда Донбассны халкъларына кимле болушханларыны юслеринден хапарлайды. Проект Дагъыстанны башчысы Сергей Меликовну буйруугъу бла толтурулгъанды.

«Фильм керти затланы кёргюзтеди. Аскерчини юй бийчеси баш иесини ызындан энчи аскер операция баргъан жерге тебирейди. Жаш офицер мамыр адамланы къоруулайды, маданиятны келечилери уа солдатларыбызны, саулай Россейни халкъыны кёллерин кётюредиле. Ала фашизмни аллында къалкъан болуп сюеледи», – деп хапарлагъанды «Дагестан» телеканалны директору Камила Гамзатова.

Кинону алдыра туруп, «Дагестан» телеканалны къауууму Луганск Халкъ Республикада эки кере болгъанды. Аны автору Зарипат Курамагомедова аскер борчларын бет жарыкълы толтургъан солдатла бла тюбешгенди, россейли аскерчилеге ыразылыкъларын билдирген мамыр адамла бла да ушакъ этгенди. Фильмни жигитлери – нацизмге къажау къазауатха кирир ючюн ырахат эмда монг жашауларын къоюп кетген адамладыла.

Федерал информация агентстволаны билдириулерине кёре **ЮСЮПЛАНЫ Галина** хазырлагъанды.

Жамауат палата

Кишиликни бла кертичиликни дерслери

Терк районну Жамауат палатасыны башламчылыгъы бла Терек шахарны ючюнчю номерли школ-интернатында «Ёсе келген тёлюню Ата журтха сюймекликде, анга къуллукъ этиуню, аллында жууаплылыкъны сезиуню ниетлеринде ёсдюрюуню амаллары» деген темагъа жыйылыу болгъанды.

Анда оюмларын Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасыны, районну администрациясыны келечилери, республикадан бла Москвадан политика эм жамауат къуллукъчула, юнармееле бла курсантла айтхандыла. Ала тарыхда бола тургъан ишлени жаш тёлю тюз ангыларыны магъанасы уллу болгъанын, жангыз да билимни юсю бла осал шартланы кетерирге эм аланы заманында тыягъа жарарыгъын чертгендиле. Юлгюре Юлия Ордоковны башламчылыгъы бла 115-чи Къабарты-Малкъар атлы дивизия бла байламлы «Бир дивизияны тарыхында уруш бла мамырлыкъ» проекти келтирилгенди. Атлы аскерчилени жигитликлерини юсюнден Нарткъалада «Жаш техниклени З.А. Налоев атлы станциялары» аскер-патриот араны башчысы Беслан Гуляжинов, ДОСААФ-ны, инженер аскерлени ветеранларыны советини башчысы полковник Хусен Мацухов, «Аскер къарындашлыкъ» битеуроссей биригиую регион бёлюмюню таматасы Владимир Абаноков айтхандыла.

Жыйылыугъа къатышханла сабийлени бла акъылбалыкъ болмагъанланы жюреклерине жетерге, алада ариу сезимлени къозгъаргъа кереклисин да чертгендиле.

Белгиленнгенича, Ата журтха сюймеклик миллет ёхтемлениуден башланады, 115-чи атлы дивизияны жигитлигини тарыхы уя тугъан жерге кертичиликни, аны багъалауну юлгюсюдю. Анга шагъатлыкъ эте, жыйылыу болгъан жерде атлы аскерчилеге аталгъан суратла, полкну белгилери, Уллу Ата журт урушну артефактлары да салынгъандыла. Ахырында сейирлери болгъан органлагъа резолюция жиберирге оноу этилгенди, ден билдиреди Жамауат палатаны пресс-службасындан.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Унутмау

Бу кюнледе Нальчикде Малкъар халкъны политика репрессияланы кезиулеринде жоюлгъанларына аталгъан мемориалда «Жюрегими сабийлеге береме» деген проектни чеклеринде сабийлени окъутуугъа кёп къыйын салгъан Муртазланы Абулланы къызы Зухураны эсгериу тюбешиу баргъанды. Ол устазны бла насийхатчыны жылына аталгъанды.

Сохталарына дуниялыкъдан керти ангылам бергенди

Тюбешиуге устазны сохталары, ахлулары, эллилери, аны китапларын окъуганла келгенديле. Ол санда Къабарты-Малкъарны Президентини, бюгюн а Башчысыны оноучу къауумуна кирген биринчи малкъар тширыеу Уяналаны Мухтарны кызысы Аминат, Россейни сыйлы артисткасы, Къарачай-Черкесни да халкъ артисткасы Таукенланы Малкъарбийни кызысы Галина, Огъары Малкъарны жеринде ёсгенди. Къыргъызстанда Ош областны ара шахары Ошда университетде тарых бёлюмде окъуугъанды.

Тюбешиую «Алан» атлы жамаат биригиую келечиси Теммоланы Фаризат эмда Мемориалны ишчилери къурагъандыла. Аны аллында, эртеден да бола келгенича, Россейни бла Къабарты-Малкъарны байракълары чыгъарылып, къырал гимн соугъулгъанды. Ары келгенле анга сюелип тынгылагъандыла. Ызы бла Теммоланы Фаризат бу жолгъу тюбешиу билим бериуде къыркъ жылдан артыкъ ишлеген махтаулу устазыбыз Муртазланы Абулланы кызысы Зухураны жашау эм урунуу жолундан хапар айтханды.

Зухура Абуллаевна 1943 жылда Огъары Малкъарда Кюнлюм элде Киров атлы колхозну коммунист партиясыны секретарыны юйюнде туугъанды, киши къадарларындан хапар айтады. Алай а китап жаланда ол эки адамны ишлеринденди деп айтсакъ, терс боллукъду. Автор аланы юслери бла озгъан ёмюрню отузунчу жылларындан башлап, артда болгъан ишлени ачыкъылайды.

Экинчи китабы уа «Разговор с незнакомым отцом» деген аты бла автор дуниясын алышындыргъандан сора 2022 жылда чыкъгъанды. Китапны энчилиги - Зухура Абуллаевна, битеу да Огъары Малкъарда болгъан ишлени юслеринден айта, игилени махтауларына къууана, кыйын къадарлары болгъанлагъа жарсыйды.

Фаризат Ибрагимовна сёлешип бошагъандан сора Зухура Абуллаевнаны, башха устазланы да намысларына Атабийланы Алибек «Устаз» деген жыры айтханды.

Хар заманда болуучусуча, Фаризат Ибрагимовна биринчи сёзню дайым Мемориалда бардырылыучу конкурсланы сюзген жюрини таматасы, жазыучу эм журналист, Кавказны жазыучуларыны клубуну КъМР-де бёлюмюню таматасы Османланы Лейлунну жашы Хыйсагъа бергенди.

Хыйса, жашауда устазлыкъны сыйлылыгъын, аны бюгюннге, келлик кюнгге да магъанасын белгилеп, Зухура Абуллаевнаны унутмай тургъанлары ючюн бу тюбешиую къурагъаналгъа эмда аны окъуучуларына ыспас этгенди. Ол Муртазланы Зухура солуугъа кетгенден сора да бош турмагъанын, тарых магъаналы китапла жазгъанын чертгенди. «Зухура Абуллаевна устаз къаллай болургъа керек эсе да, аллай ылгюню элтгенди жашау эм урунуу жолунда. Ол окъутхан сабийле къыралгъа, халкъыбызгъа да жарагъан жашла бла къызла болуп ёсгенлерин кёрюп турабыз. Ма бюгюн аланы бир къауууму, бери келип, устазларын эсгере тургъаны да ёсе келген тёлюге дерсди. Сау болугъуз», – деген ди.

Ызы бла сегизинчи номерли школну окъуучулары устазлагъа жоралланнган назмуланы окъугъандыла. Ол школну окъуучусу Жашууланы Алёна уа «Исламей» деген жыры бла къууандыргъанды ары келгенлени.

Андан сора сёз Уяналаны Мухтарны кызысы Аминатха берилгенди. Устазны иги таныгъан, аны бла ахлулукъда болгъан Аминат Мухтаровна устазны адамлыгъындан, ишин иги билгенинден, дерслени сейир методика бла бардыргъанындан хапар айтханды. Ол Зухура Абуллаевна, къагъанакълай ёкъюз къалгъан эсе да, сюргюнде ёсген эсе да, бийик билим алып, ызындан келген бир къауум тёлюню окъутханын, сохталарыны хар бирине да дуниялыкъдан керти ангылам бергенин белгилегенди.

Жыйылыуда устазны окъуучусу болуп тургъан Атабийланы Абидат, аны ахлулары Созайланы Аэлита бла Эхчиланы Фаризат сёлешгенديле. Ала бу ишни къурагъанлагъа ызрасылыкъларын билдиргенديле. Эсгериу тюбешиу Жашууланы Алёна айтып, «Ашхам жулдуз», Атабийланы Алибек айтып, «Къобайыкъ»деген жырла бла бошалгъанды.

Халкъыбызны игилери, дунияларын алышындырсала да, саулагъа юлгюлей къалгъанлары туурады. Бу ишни бардыргъанлагъа керти да ыспас этерчады.

Дагъыда бу жыйылыуда, Малкъар халкъны политика репрессияланы кезиулеринде жоюлгъанларына аталгъан мемориал къурап, республиканы школларында бардырылгъан, наркотиклеге къажау тургъан акцияны чеклеринде «Биз спортну сайлайбыз» деген видеороликле хазырлап, эришиуде хорлагъанланы саугъалау баргъанды. Биринчи жерге тарыхдан устазлары Жолайланы Сафарны жашы Асланбек бла 18-чи номерли школну 7-чи классда окъуучан сабийлери чыкъгъандыла.

Ол акцияны чеклеринде «Жаш краевед» номинацияда уа 5-чи номерли школну бла «Кюн шахарны» сабийлери хорлагъандыла. Уяналаны Аминат сёлешеди. Суратланы **ОРАКЪЛАНЫ Мариям** алгъанды.

Премьера

Акъ сёз а, алгъынча, ахшы умутла туудурады

Къулийланы Къайсын атлы Малкъар къырал драма театрда «Акъ сёз умутла туудурур» деген музыка-поэтика спектакльни премьерасы болгъанды. Ол Ахматланы Любаны назмуларына кёре салынгнанды. Режиссёру Жаппуланы Маратды, музыканы жарашдыргъан Мамайланы Фатимады, режиссёрну болушлукъчуу - Гогуйланы Арафат.

Неди искусство? Жигитлик. Жангы затны этергe къорхьмай, алгъа атлам этиу. Хау, этилген затны къайтаргъан тынчлыракъды. Шёндюге дери театрда болгъан спектакльлени сюзюп, алагъа ушаш этилген оюнну, баям, бир адам да сёгерик болмаз. Алай керти театр – ол излеудю. Жангы формаланы, магъаналаны, темаланы. Театрны директору Жангоразланы Мажит: «Биз миллет театрбыз, аны себепли ана тилибиз, адетлерибиз-тёрелерибиз къуруп баргъанларыва жюрегибиз бек кыйналады, аны юсюнден акъ сёзню хайырланып, спектакль салрыкъды: таулуда эшитиледиле акъ сёзню, таныйдыла аны, биледиле, тийишли багъа да бераллыкъдыла. Нарт эпос бизде назму халда жазылыпды! Башхалада уа - къара сёз бла. Биз таныйбыз акъ сёзню...Ючюнчюден, театр къараучуладан эсе бир кесек алгъа барыргъа керекди. Биз кёрмеген затны кёрюрге, бизни юйретирге борчлуду.

Спектакль баргъан кезиуде зал хар сёзню, хъум тюз сууну жутханлай, жутуп баргъаны сезиле эди. Биз алыкъа сангырау болмагъанбыз толусунлай. Хау, тау элледе окъуна малкъар тилде сёлешалмагъан сабийлеге ни саны ёсюп барады, хау, бизни сабий садларыбызда нек эсе да юйретиучюле жаланда орус тилде сёлешедиле, малкъар тип да Къабарты-Малкъарда къырал тилледен бири болгъанын унутуп. Биз бир бирибиз бла ушакъ этгенде да, ёз тилибиз бла аз хайырланабыз. Некди алай? Поэтесса жерибизни, тилибизни, жанысбызны юслеринден жазгъан тизгинлери ачытадыла, алай ол поэтни борчуду - керти болумну айтыргъа.

Режиссёр Жаппуланы Маратны устазыды Ахматланы Люба. «Мен ишлеген биринчи лицейде Отарланы Керим атлы культура ара барды. Биз анда кёп иш бардыруучу эдик, аланы барысына да Марат къаташмай къалмагъанды. Бир жол Жангоразланы Мажит сёлешеди да: «Москвагъа студия жиберебиз, фахмулу сабийлени излейбиз, билгенинг-кёргенинг бар эсе, окъуучуларыны араларында айт», - дейди. Мен арсарсыз Маратны айтама. Ол кезиуде жашны атасыны саулугъу бла байламлы бир жарсыулары бар эди да, ол алгъа угъай, Москвагъа баралмыкъ тюйюлме, дейди. Мен а тынчаймайма: «Марат, сагъыш эт. Сени фахмунг болгъаны баямды. Атангананг бла да бир сёлеш, уа адам ажашырча боран болады. Накъышла салынгган къумач журун а эки-юч кере жерге атылады...битеу жаш адамда да телефонларына битип. Бир бирни кёрген, эслеген, эс бургъан жокъ. Алай акъ сёз уятады аланы, жыйышдырады. Жамауат къуралады. Барысы да бирге айтадыла энди акъ сёзню. Барысы да бирге! Ол жерге атылгъан накъышлы къумачны да кётюредиле ёрге. Къарайдыла не оюу болгъаныны. Анда уа тукъум тамгъала. Унутмазгъа, ким болгъаныны эсде тутаргъа, тукъумунгу, жеринги, тилингги билиргe - хау, къыйынды телефон бийлеген дуниядa, алай ол затласыз адамлабызмы биз?

Сёзсюз, назмуланы бир бирге музыка бла байлагъан алай тынч тюйюлдю. Мамайланы Фатима ненча кюн, ай тынгылагъан болур макъамлагъа, бир бирлерине келишгенлени сайлагъынчы? Ким билсин? Алай музыка назмуланы кючлендирген болмаса, бир тизгиннге да чырмаулукъ этмегенди.

Оюн КъМР-ни Башчысыны Грантына салынгнганын белгилерчады. Битеу бу спектакльге къатышханлагъа да аперим. Сейирлик жангы сынау. Ызы къалын болсун!

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Бюгюн Участкалы терапевтни кюнюдю

«Анамы дарман ийис этгени манга француз духлача кёрюнгенди»

«Хурметли Марина Магомедовна! Жюрегими тереннинден Сизге уллу ыразылыгъымы билдиреме, саулукъ, насып да тежейме! Жашауугъузда, ишигизде да жыйышдыргъан сынауугъуз мындан ары да кёплеге жарагъанлай турсун, тутхан ишигизден дайым да къууанылгъыз. Ариу къылыгъыгъыз, адамлыкъ шартылгъыз, саусузгъа жан аурута билгенигиз бла эллиледен уллу намыс-сый тапхансыз. Мындан ары этген муратларгъыз толсунла, къууанч кюнлеригиз кёп болсунла, алгъа къарай, кёп саусузлагъа болуша, ахшы жетишимлеге жетигиз! Сау болугъуз, мени багъалы врачым!».

Жюркенден айтылгъан быллай сёзлени Нальчикде 3-чю номерли поликлиниканы Хасания элде амбулаториясында ишлеген участкалы терапевт Башийланы Магомедни кызысы Марианы юсюнден кёп эшитиргe боллукъду. Ишни уста билгени, адамлыгъы да саусузланы кёп санда бюсюрey сезлери бла белгиленип къалмай, республиканы Саулукъ сакълау министерствосуну, поликлиниканы, элни, амбулаторияны администрацияларыны махтау грамоталары бла да белгиленнгенديле.

Марина Магомедовна усталыгъын бошдан сайламагъанды - анасы Таисия Васильевна Аношина да Хасанияны амбулаториясында кёп жылланы ишлегени, эллилеге билими, ариу сёзю бла да жарагъанлай тургъанды. Ишден келсе да, саусузларыны, медицианы юслеринден кёп айтыучу эди. Болушлукъ сурагъаннга кечди, эрттеди демей, олсагъат табылыучу эди. Ол заманда уа элде жолла да осал, машина да жокъ эди. Резин сапоха кийип, жаяу кетип къалгъанды. Аны ючюн а арыдым-талдым деп тарыкъмагъанды, махтау да излемегенди.

Ма аны хапарларын гитчелигинден эшитип тургъан къызчыкъ да анасыны ызын тутханды. Ол заманнга Марина анасындан кёп затха да юйренгген эди. Къысхасы, университетте киргинчи окъуна медициналан практикасы болгъанды. Вузда окъуу да анга къыйын берилмегенди.

- Анамы ишден арып келгенин, къыйналгъанын, кечеле бла жылы тёшегинден къобуп, саусузгъа элни башха къыйырына дери жаяу барганын да кёрюп тургъанма, алай врач болур муратымдан таймагъанма. Аны кийимлери дарман ийис эте эдиле, мен а аны француз духлаган эсе бек жарата эдим. Андан сора да, бу усталыкъны сайларымы анам да бек сюе эди. Аны ыразы этмей а къалай! - дейди Марина.

Университетде да къыз айырмалы окъугъанды. Студент жылла аны эсинде жаланда ахшы эсгериуле къойгъандыла. Жаш специалист 38 жыл мындан алгъа Нальчикде биринчи номерли шахар клиника больницагъа барып, интернатураны ётеди. Андан сора Хасанияны амбулаториясына келеди. Медицинадан уллу сынауу болгъан анасыны къатында ишлеген Маринагъа, сёзсюз, бек иги эди. Алай солургъа тюшгенде, экиси да ишден бирге кеталмай эдиле. Аны себепли Марина санаторийледен биринде ишлерге кёчеди. Анда да жаш врач кёплеге болушады.

- Бир медсестрабыз бар эди. Аны уа эси теркъ-терк ауаргъа къалады. Къызны саулугъун иги тинтгенимден сора сабийден ауурлугъу болгъанын айтама. Ол а эрге бармагъан эди. Терк болушлукъ берген машинаны чакъырама да, келген врач а сокъур чегиси барды деп, алып кетедиле. Аны ауруун ачыкълаялмагъанма деп, кеси кесиме урушама, жарсыйма. Алай бир кесекден больницадан сёлешип, мени тюз болгъанымы айтадыла. Мени бир насыбым, мени хатамдан адам ёлмегенди», - дейди Марина.

Участка терапевти бла врачны уа не башхалыгъы барды, деп сорама ушакъ нёгеримден. «Биз къайсы ауругъа да къарайбыз, аллыбызгъа келген саусуз болуп, аны тынгылы тинтгенден сора къайсы специалистге барыргъа кереклисин айтып анылатабыз. Жарсыугъа, кёпле ауруу теренгге кетгинчи врачха барыргъа ёч тюйюлдюле. Тюзю уа, ауругъунчу келип, саулукъларына къаратсала игиди. Сёз ючюн, алгъараклада паркга кирген жерде адамлагъа диагностика этиу ишни бардыргъанбыз. Билемисе, ол бек хайырлы эди, нек дегенде, кёпледе, кеслери да билмей тургъанлай, ёшюнлеринде рак ауруу бола башлагъаны ачыкъланнган эди. Андан сора да, башха ауруула табылгъандыла»,- дейди врач.

Ол артыкъда элде жашагъанла саулукъларына уллу кёллю болгъанларын жарсып айтады. «Бизде ишлерин тынгылы билген, тынгылы тамамлагъан специалистле ишлейдиле. Амбулаторияны тамата врачы Созайланы Валя, участка терапевт Гайыланы Света, тиширылагъа къарагъан врач Герузланы Насима, дагъыда башхала келгенлеге бек сакъдыла. Къысха айтханда, хар затны да адамлагъа таплыкъгъа этерге кюрешебиз. Биз бойсунгган 3-чю номерли поликлиниканы баш врачы Марина Антоновна Долова да не ишибизге да уллу себеплик этеди»,-дейди Марина Магомедовна.

Башийланы къызлары билимим, сынауум да жетишеди деп, тохтап къалмайды. Дайым да онлайн курсланы, специализацияны ётеди, башха жерлеге барып да сынау жыйышдырады. Амбулаторияда ишлеген хар врачны да кесини участкасы барды. Марина да аны бойсунуунда болгъан эллилени саулукъларына дайым да кёзкъулакъ болгъанлай, керек заманда болушлукъ этерге ашыгъып келеди, къайда къаллай тинтинуню ётерге боллугъун айтып, ангылатады.

Бир кесек артха къайтып, ковид ауруу жайылгъан заманнга къарай, медицинада ишлегенлени юсюнден бир къайсыбыз да уллу жюрек ыразылыкъ бла сагъынабыз, ала бла алаёхтменлебиз. Марина Магомедовна да ковидни биринчи кюнюнден башлап ахырына дери кесин аямай ишлегенди. Саусузланы юйлерине баргъанды, къолундан келгенича болушханды.

- Биз, 3-чю номерли поликлиникада ишлегенле, барыбыз да жаныбызны къолубузгъа алып кюреш бардыргъанбыз ол къыйын ауруу бла. Кёпленги заманында ачыкълап, бакъгъанбыз, тийишли дарманланы хакъсыз тапдыргъанбыз,- дейди Марина.

- Марина Магомедовна ишин керти да тынгылы билген, уллу сынауу болгъан врачды. Анга дайым да айтып, анылатып турур кереклиси жокъду. Ол кёп билгенликге, медицина жаны бла кёп тюрлю литература, журнала окъуйду, Интернетде да бир затла табып, коллегаларына да айтады. Жангы келген жаш врачларгъа, медсестралагъа да сёзю, иши бла да болушады. Саусузгъа чакъыргъанда, заманында келмегенди, неда ауругъан адамгъа хыны сёлешгенди, деп мен эшитмегенме. Ишге кимден да алгъа келир, кетерге да артыкъ ашыкъмайды. Участкасында битеу адамланы таныйды, аланы хар бирине дайым да тынгысызды, - дегенди амбулаториясы баш врачы Созайланы Валя.

Участка терапевтлени профессионал байрамларында Башийланы Марианы, аны бетинде уа элде ишлеген битеу врачларбызны да жюркеден алгъышлай, ишлеринден саусузлагъа, саусузларыны жюркеден баргъан огъурлу сёзлери жол нёгер болуп жашарларын сюйгенибизни билдиребиз.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Талпыныу

Шахар тынчлыкъны элге алышып

къызгъа окъуган къыйын тюйюл эди. Орта билим алгъанда, устазлары игиден сайлагъанды къыз бу усталыкъны. 1987 жылда дипломун алгъан къыз Прохладна районну Дальнее элини мектебинде урууну жолун башлайды. Анда 25 жылны ичинде математикадан дерсле берип тургъанды. Ол кезиуде компьютерлени быллай билим бергeн учреждениялагъа юлешедиле. Жангы амаллану да хайырлана, устаз окъутуу-юйретиу ишни алай бардырады. Калькулятор окъуна студентде болмагъан чакъда бийик билим алгъан къызгъа жангы техника бла сохталары бла бирге юйренирге да тюшдю.

Артда, шахаргъа кёчюп, Нальчикни 28-чи номерли мектебинде усталыгъын андан ары ёсдюреди. Элдеги бла шахардагъы сабийлени билимлери бирча иги болмагъанына да жарсыйды ол ушагъыбызда. Аны ючюн эди аны шахардан эсе элни сайлагъаны. Марина шёндюгю сабийле телефонларына аралып тургъан болмаса, окъуугъа кереклисича эс бурмагъанларын жарсып айтды. Алай ол бюгюнлюкде аланы хар атламларындан математика керек болуп турлугъун окъуучуларына ангылатыргъа кюрешеди.

Къонгуроу къагъылып, сабийле, устазла да дерслерине кирдиле. Бир ауудан башхасына келип, дерс берген устаз да математиканы дерслерин бардыргъан классха кирди. Маринача, къоркъмай, къыйыр элге келип, таулу сабийлеге билим берип кюрешгенлени ишлери мындан ары да жетишимли болсун.

МАМАЙЛАНЫ Алий.

Эсгериу

Кеслерин аямай сакълагъандыла мамырлыкъны

Ишчи борчларын толтургъан кезиуде ёлтюрюлген полициячыланы кюнюнде, 13 октябрьде, Нальчикде бушуулу митинг болгъанды. Милициячыланы скверинде, тёреде болуучусуча, власть органланы келечилери, право низамны сакълаучула, кюч ведомстволаны ветеранлары, жамауат да жыйылгъандыла. Келгенлени арасында полициячыланы кадет классыны окъуучулары да бар эдиле.

Антларына ахыр солуларына дери кертичилей къалгъан право низамны сакълаучулагъа хурмет этерге Парламентни башчысы **Татьяна Егорова**, премьер-министр **Мусукланы Алий**, Экономика эм жамаат къоркъуусузлукъ советни таматасы **Казбек Татуев**, министр **Залим Кашироков**, КъМР-де ич ишле министр полициячы генерал-лейтенанты **Василий Павлов** эм башхала келгендиле.

Бушуулу жумушланы ача, Залим Кашироков 2005 жылда 13 октябрьде полициячыланы жигитликлерини, антларына кертичиликлерини хайырындан мамыр жашауну сакъларгъа къолдан келгенин айтханды.

- Ол кюнледе право низамны сакълаучу органланы 35 къуллукъчусу жан бергендиле. Андан бери озгъан жылланы ичинде Ата журтбузну къоруулаучуларыны жангы тёлюсю ёсгенди, республиканы тынчлыгъы ючюн жанларын берген полициячыла алагъа антха кертиликни, туугъан журтубузгъа сюймекликни юлгюсюн кёргюзтгенди, -дегенди ол.

Залим Карачаевич, ол къыйын кюнледе аталарын, къарындашларын, жашларын тас этгенлеге къайгъы сёз бере, батыр уланланы ёсдюргенлери ючюн ыразылыгъын айтханды. «Аланы атлары Къабарты-Малкъарны, Ата журтубузну тарыхына ёмюрлеге жазылгъандыла»,-деп къошханды.

Кадетле 2005 жылны октябринде жан берген хар полициячыны атына свечала жандыргъандыла. КъМР-ни муфтийи Хазраталий Дзасежев эм Нальчикни килисаларыны благочинныйи Валентин Бобылев муслийман эм христиан дин тёрелени толтургъандыла.

Жыйылгъанла ишчи борчларын толтургъан кезиуде жююнлан полициячылана бир минут шумсуз турып эсгергендиле. Бушуулу жумушла эсгертмете полле салыу бла бошалгъандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

Эришиу

Жаш жырчыла фахмуларын ачыкълагъандыла

Нальчикде Владимир Вороков атлы Маданият фондда «Мени туугъан жерим, санга жырлайма!» деген IV республикалы жыр конкурс болгъанды. Аны фонд КъМР-ни Маданият министерствосуну эмда «Единая Россия» политика партияны регион бёлюмюню себепликлери бла къурагъанды.

Бу эришиуге къатышыргъа сюйгенлерин эллиден аслам жаш жырчы билдиргенди. Аладан жыйырма чакълы бири сайланнган эди. Ала районлада, мектепледе бардырылгъан конкурсладан ётгенле эдиле. Жыл саналары да башха-башха болгъанды - тогъуздан онтогъузгъа дери. Алагъа сайлаудан ётгерге тынч тюйюл эди, нек дегенде алагъа багъа бичгенлени къауумуна Россейни халкъ артистласы, КъМР-ни Къырал саугъасыны лауреаты, Искусстволаны Шимал-Кавказ къырал институтуну жыр санаты жаны бла кафедрасыны таматасы Наталья Гасташевача, РФ-ни эмда КъМР-ни сыйлы артистласы, СКГИИ-ни культура эмда искусство колледжини преподаватели Таукенланы Галинача белгили устала киргендиле.

Конкурсну жорукъларына кёре, жаш жырчыла малкъар эмда къабарты поэтлени назмуларына жарашдырылгъан жырланы ана тиллеринде, орусча да айтыргъа керек эдиле да, ол борчларын бет жарыкълы толтургъандыла. Аланы аламысыны миллет кийимледе болгъанларын да чертирчады. Ол шартха жюри да эсбургъанды. Конкурсантланы араларында кулаклары эшитмеген, алай ариу ауазы болгъан жаш да къатышханды. Аны жюри энчи саугъа бла белгилегенди.

Эришиуде хорлагъанлагъа деп, гран-при эмда жети багъалы саугъа тохташтырылгъан эди. Алагъа Улбашланы Болат, Ляна Канукова, Камилла Сохокова, Санита Балкарова, Табакъсойланы Фарида, Милана Пшукова, Лалина Чилова тийишли болгъандыла. Кичи къауумда академиялы жырлауда биринчи жерге Темуккуланы Алина, экинчиге Атабийланы Алибек, ючюнчюге да Къулийланы Заур бла Диана Бориева чыкъгъандыла. Тамата къауумда эм устагъа Инга Лаптева саналгъанды, Юсюпланы Земфира, Кантемир Асиев а - экинчи, Марьяна Деунежева да ючюнчю болгъандыла.

Бу конкурсну баш магъанасы музыкалы санатны себеплиги бла туугъан жерни хурметлеудю, жаш тёлюню адеп-къылыкъгъа юйретиудю, Ата журтну тарыхын, маданиятын, адет-тёрелерин, ана тиллерин билирча этиудю, фахмулуланы ачыкълауду, аланы айныуларына себеплик этиудю.

Любовь АДИЛОВА.

Къутхарыучула

Ётгюрлюклери, тириликлери бла да махтау таба

Быйыл август ай къызылугъу бла айырмалы эди. Аллай исси кюнлени биринде Огьары Малкъарда эллиледен бири арбазына уллу машина бла бир бичен келтиртеди. Аны машинадан къотара тургъан жашладан бири уа, билмей, ток ызгъа кётюрген бичени кыйырын жетдиреди. Къургъакъ кырдык олсагъат къабынып, жанып башлайды. Тийреде жашагъанла да мычымай жетедиле. Болсада, от къатыдан-къаты жаныр барады. Жамауат аны кеси аллына ёчюлталмазлыгъына тюшюнюп, элде Сарбашланы Алим башчылыкъ этген от ёчюлтюучю-къутхарыучу бёлюмге сёлешедиле.

Ол кюн бёлюмню командири Хасауланы Борисни башчылыгъында, машиналанны сюрген Османланы Мухаммат бла от ёчюлтюучюле Забакъланы Руслан, Баккуланы Алим эмда Жылкъыбайланы Эльдар от тюшген жерге мычымай жетедиле да, аны кёсюча заманны ичинде ёчюлтедиле.

От биченни иесини юйюне, къоншулагъа окъуна кёчерине уллу къоркъуу бар эди. Къоншуда жашагъан Киштикланы Маржан а барысындан да къайгъылы эди - бичен жанныр жерге аны юйю, мал орунлары бютюн жуукъ эдиле.

От ёчюлтюучю жашланы тириликлерини эмда ишлерин тынгылы билгенлерини хайырындан хар зат да къайгъысыз бошалгъанды. «Заман» республикалы газетни юсю бла Киштикланы Маржан от ёчюлтюучюлеге кесини жюрек ыразылыгъын эмда ыспасын билдирирбизни тилеп сёлешгенди. «Ол жигит жашланы хар биринде да бек ыразыма, ишлери кыйынды, къоркъуулуду, аланы Аллах сакъласын, жашаулары тынчлыкълы, монглу болсун!» - дегенди ол.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Билим

Окъутууну – тийишли даражагъа

Бу кюнледе окъутууну качествосун тинтиуле баш-ланнгандыла (НИКО). Анга битеулю билим берген мектеплени сегизинчи эмда онунчу классларында окъугъан сабийле къатышырыкъдыла. Тинтиуле юйретиу ишни федерал, регион, муниципал эмда мектеп программаларыны барысына да тийишлиликде магъаналы жарсуланы ачыкълар эмда аланы кетерирге мадарланы къурар мурат бла бардырылады.

НИКО-гъа, окъуучуладан сора да, билим берген махкемелени администрацияларыны келечилери, устазла, ата-анала да къатышырыкъдыла. Онжетинчи октябрьде анкеталаны сегизинчи классла толтурлукъдула. Айны онтогъузунчусунда уа аллай жумуш онунчугъа жюрюгенле бла бардырыллыкъды, жыйырманчысында уа, белгилегенибизча, педагогла, ата-анала, бирсиле да жазарыкъдыла анкеталада.

2023 жылда сагъынылгъан тинтиулеге РФ-ни 63 субъектини тёрт жюзден аслам мектебинден отуз мингден артыкъ окъуучу къатышырыгъа белгиленнген эди. Аланы биринчи эселерини юслериндеи Рособрнадзорну ноябрьде озарыкъ конференциясында айтыллыкъды. Ол тюбешиу а билим берияуню игиленлдириу бла бирге аны тутхучлулугъу бла байламлы бардырыллыкъды. Кеси да тинтиулени федерал координатору – Окъутууну качествосуну федерал институтуну башламчылыгъы бла къураллыкъды.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

Прокуратура

Сабийге дарманла тапдырылгъандыла

Элбрус районну прокуратурасы сакъат сабийни социал изделмери къалай толтурулгъанларын тинтгенди. Ачыкъланнганыча, саулугъуна кёре чекленнген онглары болгъан сабийни дарманланы эмда жашауына магъаналы медицина препаратны хакъсыз алыргъа эркинлиги барды. Болсада районну ара больницасы ол жаны бла изделмени тамамларча мадарланы толтурмагъанды.

Надзор ведомство саулукъ сакълау учреждениясы башчысына аны юсюндеи эсгертиу этгенди. «Прокуратура тамамлагъан жумушланы хайырындан сабий дарманла бла керекликни тенгли жалчытылынгнганды»,-деп билдиргендиле бизге ведомствону пресс-службасындан.

Эсепле

Суулада киши ачымазча

Красноярскда Россейни МЧС-ини баш къырал инспекторларыны битеукъырал ючкюнлюк жыйылыулары болгъанды. Ала министерствону суулада адамланы къоркъуусузлукъларын сакълау жаны бла управлениясыны башчылары бла бирге «Север» аэрокомсеги хайырланып кёргендиле, гитче къайыкъланы эсепге тюшюрюу эм къауумлагъа юлешиуню юсюндеи соруулары бергендиле. Эм магъанасы уа – жыйылгъанла бир бирлерини сынамларына юйреннгендиле, ишлеринде чыкъгъан чурумланы кетерирча амалланы сюзгендиле, эсеплени чыгъаргъандыла. Бу ишге МЧС-ни Къабарты-Малкъарда суулада къоркъуусузлукъну жалчытыу жаны бла бёлюмюню башчысы Амирби Бжахоков да къатышханды.

Ахырында къутхарыучула эскинчи жылгъа борчла салгъандыла, ол санда нормативправо базаны игилендириу, адамла суулада ачымазча мадарланы ючюндеиу, контрольну къатыландыры жаны бла да. Къырал инспекторланы быллай жыйылыулары ючюнчю кере бардырыладыла, эскинчи жыл аланы Подмосковьеде ётдюрюрге белгиленеди.

Мадар

Эм бийик альпинист лагерьде – интернет

«Ростелеком» эм «Мегафон» акционер обществоланы болушлукълары бла республиканы эм бийик тау ауузунда магъаналы турист объектлерини бириндге - «Бызынгы» альпинист лагерьде – мобил связь бла интернет ишлеп башлагъандыла. От туристлени бери аслам келирлерине себеплик этгенинден тышында, солугъанланы къоркъуусузлукъларын жалчытыуну ючюнлендирликди. Аны бла мында жашагъанла, солугъанла, альпинистле, чекде къуллукъ этгенле да хайырланаллыкъдыла.

Связь эм интернет къалай ишлегенлерин биринчи республиканы оноучу къауууму КъМР-ни Правительствосуну Председатели Мусукланы Алийни башчылыгъында келип кёргенди. Кюнакъла альпинист лагерьге, аны тёгерегинде халгъа къарагъандыла, мында туристлеге къуралгъан онгла бла шагъырейленнгендиле. Лагерьни таматасы Аналаны Алий белгилегеничa, таулада къоркъуу не заманда да уллуду, кюнню халына бла жерни энчиликлерине кёре кыйын болумла чыгъадыла. Акъырын ишлеген радиосвязьны алышындыргъан качестволу мобил связь тартылгъаны альпинистлеге бла таулагъа жолоучулукъгъа чыкъгъанлагъа болушлукъгъа терк чыгъаргъа уллу себепликди.

Бызынгы ууз Баш Кавказ Хребетни эм бийик кесегиди, Кавказны бийикликлери беш мингнге жетген сегиз тууундан алтысы мында орналыпдыла: Дых тау (5 204м.), Коштан тау (5 152м.), Мижирги (5 025м.), Пушкин атлы тёппе, Джангитау (5 085м.). Деменгили къаялагъа, ариу табийгъатха къарагъа бери саулай дуниядан альпинистле дайым жыйыладыла.

Ангылатыу

Юйсюз къалмазча

Роскадастры регионда бёлюмюнде уллайгъан адамла фатарларын, мюлклерин къалай сакъларгъа боллукъларын эм палата тамамлагъан жумушланы тынч хайырланыуну амалларын ангылатхандыла.

Жаш адамлагъа тынч кёрюннген жумушланы таматалагъа толтургъан кёрыйын боллукъду. Тюрлене-тюрлене тургъан жорукъла бла законла, жашауну терк барыу - аланы барысын да билирге аланы онглары жокъду. Ол а аманлыкъчылагъа хыйла бла аланы хазналарын къолгъа этерге жолну ачады. Роскадастры регионда бёлюмюню башчысы Анна Тонконог белгилегеничa, аланы бек магъаналы борчларындан бири адамланы мюлклерин сакълауду. «Аны ючюн абадан адамла жарсыула бла келселе, алагъа аслам эс бёлебиз. Чертирге сюеме, юйлени, фатарланы иелери мюлклери бла келишимле, сатыу-алыу дегенча ишле этилмезлерине чек салыргъа эркиндиле. Инсанны талай юйю бар эсе, бу амал бла ол аланы барысын да къоруулаллыкъды», - дейди ол.

Алай бла журту сатыугъа неда аны бла хакъ бериуге чек Роскадастры кесине бармагъанлай, Кёп жумушланы тамамлагъан аралада бла кырал жумушланы порталында салыргъа боллукъду. Адам бу жумушну Роскадастры юсю бла тамамларгъа излеп, алай адры келирге онгу жокъ эсе, специалистни кесине чакъраллыкъды, ол документлени жыйышдырыргъа да болушурукъду, алай аны ючюн тёлерге тюшерикди. Уллу Ата журт урушну ветеранлары бла анда сакъатлыкъ алгъанла, сакъат сабийле, гитчеликден 1-чи къауумда сакъатла, 1-чи эм 2-чи къауумда сакъатла специалистни хакъсыз чакъыраллыкъдыла, ала бу льготагъа тийишли къауумгъа кире эселе, ахча тёлемейдиле.

Мюлкню сакълауну эскинчи амалы уа былайды – аны иеси кеси болмагъанлай къырал регистрациягъа чек салыу. Аллай юй бла фатар ышанныулукъ къагъыт берилген адамны оноуу бла окъуна затыллыкъ неда саугъагъа бериллик тюйюлдю.

Специалистни чакъыру бла байламлы соруулану **8 (8662) 93-00-17** телефон бла сёлешип берирге боллукъду.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

Спорт

Ырахатлыкъ ючюн жан бергенлени хурметлеп

Къашхатауда аскер къол тюйюшден онбешинчи республикалы эришиу бардырылгъанды, ол 2005 жылны 13-14 октябринде болгъан бушуулу ишлеге жораланып къуралгъанды.

Эришиуге регионну битеу районларындан бла шахарларындан 8-13-жыллыкъ 187 спортчу къатышхандыла. Черек районну атындан «Бабугент» спорт клубну келечилери сермешгендиле. Аладан ючюсю алтын майдалла къытхандыла. Алай бла кеслерини жыл сан эм ауурлукъ къауумларында эм ючлю Улбашланы Артур, Таулан бла Тамерлан болгъандыла. Аланы тренер Герийланы Хусейн юйретеди.

Кючлюлени санында

Москомспорт къуралгъанлы 100 жыл толгъанына аталып, ара шахарда грек-рим тутуушудан «Восток» олимпиада резервли спорт школу биринчилиги бардырылгъанды.

Эришиуге 2009-2010 жыллада туугъан гёжефле къатышхандыла, аланы араларында Эльрус районну Байзуллаланы Юсюпню атын жюрютген олимпиада резервли спорт школуну келечиси Тоханы Альберт да болгъанды. Ол, 57 килограмм ауурлукъ къауумда тутуша (кесини ауурлугъу 53 килограммды), алтын майдалны къытханды. Альберт дагъыда, бийик усталыгъын кёргюзтюп, Москваны Спорт департаментини грамотасы бла да саугъаланнганды. Аны тренерле Локиланы Юрий бла Балаланы Алим юйретедиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия
хазырлагъанды.

СУРАТДА: биринчи жерде Тоханы Альберт.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Шеф-редактор
ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи – **42-63-01**.
Баш редакторну орунбасарлары – **42-38-21**, **40-04-82**.
Жууаплы секретарь – **40-03-24**.
Секретариат – **40-93-62**. Корректорла – **42-63-52**.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право – **42-24-02, 42-67-68**.
Экономика – **42-66-73**.
Культура – **42-66-76**.
Социал ишле – **42-75-82, 40-59-18**.
Курортла, туризм эм спорт – **40-39-93, 42-66-71**.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу – **42-37-94**.
Энчи корреспондент – **42-68-72**.
Операторла – **42-66-85, 40-28-97**.

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмегге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерациясы Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан **400** газет тизгинден (машинка бла жазылгъан **5–6** бет) кёпюю алмайды.

Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управлениясында **2016** жылда **19 декабрьде** регистрация этилгенди.
Регистрация номер —**ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893**

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Газетлени иелерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связьны федерал Управлениясы жууаплыды.
Телефонла: **76-01-21**

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: **42-69-34**

Газет айыкъда юч кере чыгъады – **геуюрге, орта, шабат** кюнледе.

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынныганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Жангуразланы Нажабат – дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия – жууаплы секретарьны орунбасарлары; Ахматланы Люаза (1-чи бет), Геляланы Белтина (2-чи бет) Бийчеккуланы Жаннета (3-чо бет) Зезаланы Лида (4-чо бет) – корректорла.

Тиражы **1438** экз. Заказ № **2262**

Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта:
elbor_50@mail.ru